

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

**TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRA
D'EDUCACIÓ INFANTIL**

**UN VIATGE PER LA HISTÒRIA
D'ALMASSORA**

Alumna: Clara García Navarro

Tutor TFG: José Vicente Gil Noé

Àrea: Didàctica de les Ciències Socials

Curs: 2016-2017

ÍNDEX

Agraïments.....	3
Resum	4
Paraules clau:.....	4
Abstract	5
Key Words.....	5
1. Justificació.....	6
2. Introducció teòrica	7
3. Objectius	9
4. Metodologia	9
5. Resultats	11
6. Conclusions	20
7. Bibliografia	22
Annexes	23

Agraïments

M'agradaria agrair l'ajuda rebuda en aquest Treball Final de Grau al meu tutor i supervisor de la Universitat Jaume I, José Vicente Gil Noé, el qual m'ha guiat i a sabut donar-me pautes per a que aquest treball fora possible i que les meues idees sobre aquest continuaren endavant

Per últim, també m'agradaria donar les gràcies a la meua mestra supervisora de les pràctiques, Elo Polo Conde, per deixar-me aplicat aquest projecte a l'aula i per el seu suport i confiança en mi.

Resum

L'aprenentatge i l'ensenyament de la història en l'Educació Infantil no sempre és una realitat, ja que alguns autors defenen que no és una disciplina principal per als xiquets d'aquestes edats i que aquest encara no són capaços d'aprendre conceptes relacionats en les ciències socials. Però sí que hi ha d'altres autors que defenen la importància de l'ensenyament de la història en el segon cicle d'Educació Infantil. Per aquesta raó, he decidit fer un projecte relacionat en la història, però més concretament per poder aprendre les diferents cultures i pobladors que han conviscut en la localitat d'Almassora. Per tant, l'objectiu principal d'aquest projecte és conèixer la història i les tradicions de la població d'Almassora emprant una metodologia activa per part de l'alumnat. D'aquesta manera els xiquets i xiquetes d'aquesta població podran aprendre la història del seu entorn més directe, emprant una metodologia adaptada als alumnes i les seues edats utilitzant els recursos del patrimoni, a través d'imatges o de visites. A més els xiquets podran fer i provar de primera mà els costums de les diferents èpoques històriques, ja que seran ells els principals protagonistes de les activitats proposades. Aquest projecte que sí que s'ha posat en pràctica en l'escola Germans Ochando en alumnes de 4 i 5 anys, pretén ser un recurs perquè els diferents mestres de les escoles d'Almassora puguem emprar-lo en les seues aules d'Educació Infantil i poder ensenyar la història de la localitat, utilitzant una metodologia activa per als alumnes basada en l'aprenentatge per projectes.

Paraules clau:

Educació Infantil, cultura local, tradicions, èpoques històriques, metodologia activa

Abstract

Learning and teaching history in Early Childhood Education is not always a reality, because some authors defend that this is not a main discipline for children of this age and they are not able to learn concepts related to social sciences. However, there are some authors that defend the importance of teaching history in the second cycle of Early Childhood Education. Due to this, I have decided to do a project related to history, but more concretely to be able to the different cultures of the settlers that have live in the town of Almassora. Therefore, the main aim of this project is know the history and the traditions of the town of Almassora using an active methodology by the students. In this way the children of this town will be able to learn about the history of their town using a specific methodology adapted to their ages and some resource like the patrimony through some visits or images. Furthermore, kids will be able to do and experience of first-hand the costumes of the different historical ages because they will be the protagonists of the proposed activities. This project, that has been implemented in the school named Germans Ochando with pupils who have got four and five years old, aims to be a resource for teachers of different schools of Almassora and they will be able to use it in their classroom of Preschool and they will learn the history of the town, using an active methodology for the children based in learning though the projects.

Key Words

Early childhood education, local culture, traditions, historical periods, active methodology

1. Justificació

Durant l'etapa d'Educació Infantil és fonamental treballar les tres àrees del currículum junt amb els seus continguts, encara que quasi sempre hi ha competències del currículum que no es desenvolupen amb la mateixa freqüència i intensitat que d'altres. Pel que respecta la meua experiència en el Pràcticum I (abril-maig 2016 en el CEIP Cardenal Cisneros) i en el Pràcticum II (gener-maig 2017 en el CEIP Germans Ochoa) la didàctica de les ciències socials, i sobretot l'ensenyament de la història, no és el contingut que més es treballava en l'edat dels 3-6 anys, per això m'agradaria realitzar el meu Treball Final de Grau de tal manera que els xiquets i xiquetes reforcen els seus aprenentatges en aquest apartat. A més, és un contingut que a mi m'agrada molt aprendre i ensenyar a la resta de persones.

El meu TFG tracta de la història del poble d'Almassora. Almassora des de la prehistòria fins a l'actualitat ha estat ocupat per diferents poblacions i per diferents cultures que han anat deixant les seues arrels de costums i de cultura. Tot açò ha anat creant a poc a poc la identitat de la població i dels seus actuals habitants.

El recurs que treballaré en l'aula es centra com des de l'arribada dels ibers a aquestes terres, la població ha anat formant-se i desenvolupant-se tal com la coneixem el dia d'avui. El perquè d'aquesta temàtica està relacionat en la localitat on realitze les meues pràctiques, ja que els alumnes podran aprendre història del poble on viuen, de les arrels de la seua cultura i de les diferents societats que hi han viscut en el territori.

De forma vivencial i manipulativa els xiquets i xiquetes podran gaudir de diferents recursos relacionats amb el poble d'Almassora i podran descobrir els seus interessos i motivacions per aprendre i saber més d'aquesta temàtica. A més que els xiquets es senten motivats i identificats per treballar el seu entorn directe i poder així crear el sentiment de la identitat pròpia.

Amb aquest treball m'agradaria crear un recurs perquè després, altres professionals docents puguin utilitzar-lo en les seues aules. Amb aquest, els xiquets i xiquetes almassorins de l'etapa d'Educació Infantil podran desenvolupar un aprenentatge social i històric de les arrels del lloc on viuen. A més d'aprendre com ha anat desenvolupant-se Almassora segons les cultures i costums dels seus avantpassats, alhora estimen i que respecten el seu patrimoni. Els xiquets immigrants també podran conèixer de forma més exhaustiva la cultura i les tradicions del lloc que han escollit per viure i aprendre a estimar-lo com un lloc ple d'història i de costums.

2. Introducció teòrica

En aquest treball es proposa treballar la història amb xiquets i xiquetes del segon cicle d'Educació Infantil. El DECRET 38/2008, de 28 de març en el qual s'estableix el currículum del segon cicle de l'Educació Infantil en la Comunitat Valenciana ens informa de tots els aspectes rellevants d'aquesta etapa així com la seua finalitat:

L'Educació Infantil té com a finalitat contribuir al desenvolupament físic, afectiu, social i intel·lectual de les xiquetes i dels xiquets. En ambdós cicles caldrà ajustar-se al desenvolupament del moviment i dels hàbits de control corporal, a la comunicació i representació per mitjà dels diferents llenguatges, a les pautes elementals de convivència i relació social, així com al descobriment de les característiques físiques i socials del medi. A més, es facilitarà que les xiquetes i els xiquets elaboren una imatge de si mateixos positiva i equilibrada, adquirisquen autonomia personal i desenvolupen les seues capacitats afectives. (p. 55019)

Aquest està organitzat en tres àrees les quals són:

1. El coneixement de si mateixa i l'autonomia personal
2. El medi físic, social i cultural
3. Els llenguatges: comunicació i representació

Prades i Ramiro (2015) afirmen que «a finalitat del sistema educatiu és formar ciutadans capaços d'inserir-se activament en la societat en què viuen. Per tant, l'estudi del medi social i cultural és prioritari» (p. 11). Així, per a la nostra investigació ens centrarem en la segona àrea, ja que és aquesta on s'especifiquen els objectius i continguts del medi social i cultural.

Els continguts propis del *Coneixement del Medi Social i Cultural* es diferencien perfectament dins del conjunt dels que componen el coneixement del medi: són tots aquells que van dirigits a la formació del pensament social dels xiquets i que es refereixen a grups, fenòmens i productes socials, al temps en què aquests succeeixen, i a espais transformats per l'home. (Aranda, 2003, p. 30)

A més a més, dins d'aquest bloc es treballa l'aprenentatge i l'adquisició d'idees referents a la història. Segons Wood i Holden (2007): «La història és una disciplina que connecta el passat i el present i ens informa del futur» (p. 23). Així mateix, seguint la idea d'aquests autors: «La història, com moltes àrees del currículum, també té el paper d'educar als infants per a la societat multiètnica i multiracial en què vivim» (p. 34).

Són molts els autors els quals estan a favor de l'ensenyança de la història a xiquets en edats primerenques com Trepat i Comes(1999): «L'ensenyança del temps històric tindria per finalitat construir, a través de l'aprenentatge de la història i mitjançant activitats programades, el sentit de la diversitat temporal pròpia del coneixement històric actual» (p. 48).

Autors com Piaget (1978) defenen que els xiquets amb edats compreses entre els 3 i 5 anys no són capaços d'entendre el terme de passat o de futur. És partir dels 5 anys quan poden tindre noció d'aquests termes però, només emprant recursos aplicats a eixes edats com pot ser una inscripció o una llegenda que estiguen propers al seu entorn. Però hi ha d'altres com Calvani (1986) que opinen que els xiquets del segon cicle d'Educació Infantil sí que presenten alguns tipus de representació temporal, per tant sí que es pot ensenyar història utilitzant una metodologia aplicada i especifica per a aquestes edats (3-6 anys) i es per això que a mi m'agradaria demostrar que sí que és possible ensenyar història a xiquets petits utilitzant una metodologia adient i adequada.

La història en l'Educació Infantil no només s'utilitza per aprendre esdeveniments que han ocorregut en temps passats, sinó que aquesta li ensenya el procés d'evolució i li ajuda a orientar-se en la línia temporal, de manera que va aconseguint entendre el procés d'evolució, el canvi d'allò vell i allò nou. A més, la història també ens aporta valors de respecte i estima pel patrimoni.

Gràcies a la Història, el xiquet d'Infantil respectarà, valorarà i coneixerà el passat del lloc on viu i les seues restes patrimonials, cosa que hi fomentarà hàbits de tolerància, convivència i respecte cap al que va coneixent, descobrint i investigant. [...] El passat és part de la nostra quotidianitat, per tant és imprescindible per entendre el medi social i cultural que envolta el nen. (Prades i Ramiro, 2015, p. 92).

Per tant es podria remarcar la importància de l'aprenentatge del medi social i cultural als xiquets i xiquetes de 3-6 anys, adaptant-se a les seues necessitats i al seu entorn.

L'interès per l'estudi de l'entorn s'ha plantejat des dels primers moviments de renovació pedagògica, però habitualment les aproximacions a aquest concepte s'han fet des de les ciències naturals, en identificar el medi com allò físic associat a la realitat natural i biològica. (Prades i Ramiro, 2015, p. 11)

Per això els mestres hem d'aprofitar els recursos de l'entorn social i cultural i emprar-los en les nostres aules, donant així un major pes en l'educació del que s'està fent en l'actualitat. Aquest plantejament oferirà als xiquets i xiquetes molts beneficis com he anat anomenant en al llarg d'aquest apartat.

3. Objectius

Aquest projecte està enfocat per a que els xiquets i xiquetes en edat del segon cicle d'Educació Infantil (3-6 anys) puguem aprendre la història del seu entorn més directe. Per tant l'objectiu general d'aquest treball és:

- Conèixer i aprendre la història i les tradicions de la població d'Almassora emprant una metodologia activa per part de l'alumnat

A més d'aquest objectiu general, també he volgut especificar altres que es treballaran al llarg del projecte:

- Identificar els diferents pobladors i saber que no són els mateixos que en l'actualitat
- Conèixer el patrimoni de les diferents cultures
- Aprendre a través de la manipulació i l'experiència pròpia
- Respectar, valorar i estimar la història d'Almassora

4. Metodologia

Aquest treball de TFG està enfocat per a xiquets i xiquetes en edats compreses entre 3-6 anys i que habiten en la localitat d'Almassora. Encara que aquest projecte s'ha posat en pràctica en 25 xiquets (12 xiques i 13 xics) de 4 anys del CEIP Germans Ochando d'aquesta localitat. Aquest centre es caracteritza per les innovacions pedagògiques que s'estan introduint els últims anys i que estan tenint molt d'èxit, així que per al meu treball també he volgut seguir amb aquestes innovacions.

El meu projecte consisteix a conèixer les diferents cultures i tradicions del poble d'Almassora emprant una metodologia activa en la qual els xiquets puguem participar en activitats, fent preguntes o expressant les seues idees o inquietuds; una metodologia manipulativa en la qual els xiquets no son oients, sinó que realitzen activitats per adquirir els coneixements; i una metodologia que utilitze recursos de l'entorn més directe i proper dels diferents xiquets i xiquetes.

Per aquesta raó, el projecte va partir d'una cançó que el mestre de música havia compòst el curs anterior per a el dia que celebra la festa de la llengua, i que els xiquets ja sabien. La lletra d'aquesta cançó parla de les diferents cultures que hi va haver en Almassora al llarg dels segles (ANNEX 1). Per tant, gràcies a aquesta he pogut partir el meu treball utilitzant un recurs que els xiquets ja coneixien.

S'hauran de crear situacions d'ensenyament-aprenentatge globalitzades, on es relacionen les diverses àrees, tant en els conceptes com en els procediments i

actituds. D'aquesta manera es possibilitarà que l'aprenentatge siga significatiu, que estiga relacionat amb l'experiència diària dels xiquets, amb objectes i situacions conegudes, com a punt de partida. (Prades i Ramiro, 2015, p. 17)

Les activitats que he pensat i programat per a aquest projecte tenen totes el mateix objectiu que és el de conèixer la història i les cultures que han passat per la localitat durant segles. Aquestes activitats no estan pensades per a que els xiquets es queden amb tots els detalls sinó que recorden alguna cosa o personatge representatiu de cada època.

Però una de les dificultats que vaig tenir va ser la poca capacitat que els xiquets tenen en reconèixer els ordres cronològics «les dificultats que els infants tenen a l'hora de posar una seqüència en ordre correctament, de reconèixer la durada del temps i de poder descriure els pas d'un llarg període de temps» com mencionen en el llibre de Wood i Holden (Harnett, 1993, p. 26-27). Així que vaig decidir que per a començar a introduir les diferents cultures dibuixaria un mural amb forma de tren, que serà la nostra línia del temps. D'aquesta manera els xiquets identificaran cada cultura segons l'ordre en què van viure en Almassora, ja que la primera cultura està en el primer vagó, la segona cultura en el segon vagó i així successivament. Així que direm que amb aquest tren hem fet una viatge al passat de la localitat.

En aquest projecte també han tingut un gran pes la utilització de les imatges. He emprat dos tipus de fotografies: unes fotografies en les quals apareixien de persones vestides de l'època perquè els xiquets pogueren veure una evolució de les vestimentes i que així s'adonaren de que les persones que van viure fa molts anys no eren ni veien les coses com es fa en l'actualitat; i altre tipus de fotografies en el que apareix el patrimoni d'Almassora (castells, ponts, àmfors, ceràmica, etc.) i que van ser els nostres avantpassats els que ho van construir o portar a la localitat.

Les imatges proporcionen un altre context valuós per ensenyar i aprendre història i poden incloure una àmplia varietat de material com a recurs. [...] Quan sigui possible, fotografies de la mateixa imatge poden ajudar als nens i nenes a comparar el passat amb el present. (Wood i Holden, 2007, p. 59)

Per poder portar a termes les activitats proposades en aquest projecte d'història va caler una recerca d'informació de la història d'Almassora i poder així treballar el més representatiu de cada període. Per a aquesta recerca vaig haver d'anar a la biblioteca de la localitat on vaig trobar informació històrica però també recursos de cançons i jocs populars.

A més, he intentat construir un projecte d'allò més dinàmic, utilitzant quasi tot el temps d'aquest en les activitats proposades, on els treballes de manera manipulativa i que els xiquets i xiquetes siguen els protagonistes dels seus propis aprenentatges, ja que aprendran la història realitzant les activitats proposades i a partir de l'experiència en les activitats. També considere que els projectes que es treballen en Educació Infantil han de ser globalitzats, per això he intentat

que en les activitats proposades del es puguen treballar els objectius i les competències de les tres àrees del currículum d'Educació Infantil, emprant així la metodologia dels projectes globalitzats.

5. Resultats

Per poder donar resposta a la qüestió inicial que en educació no o quasi es treballa la història he desenvolupat el projecte de la història d'Almassora en el qual s'han treballat les diferents cultures, èpoques i pobladors que han viscut al poble d'Almassora: ibers, romans, àrabs, edat mitjana i segle XX.

El projecte s'ha portat a terme amb xiquets i xiquetes de 4-5 anys del col·legi Germans Ochando d'Almassora. Aquest s'ha dividit per sessions, una, dos o tres sessions, segons quina època, pobladors o cultura. Per a introduir cadascuna d'aquestes primera sempre es feina una xicoteta explicació i es mostraven imatges de qui eren eixes persones, com anaven vestits, què van fer en Almassora i si ens han deixat algun monument que encara es conserva. La sessió continuava realitzant una activitat relacionada amb els pobladors i finalment es preguntava als xiquets que havien après, com avaluació.

El desenvolupament de les sessions va ser el següent:

SESSIÓ 1

Títol: Què coneixem d'Almassora?

Contingut: l'Actualitat

Objectius:

- Conèixer Almassora
- Identificar la paraula Almassora

Activitat: En aquesta sessió hem realitzat una activitat. Primer he preguntat als xiquets si sabien que era Almassora o si havien escoltat aquest nom alguna vegada i ells han sabut respondre que era el lloc on vivien. Després, he posat a la pantalla digital diferents imatges de la localitat en la qual els xiquets devien identificar de quin lloc, monument o espai es tractava. He emprat fotografies del mercat, l'ajuntament, la piscina, la plaça de l'ajuntament vell, l'ermita de Santa Quitèria, els camps de futbol i l'església major. A més, he escrit a la pissarra la paraula Almassora perquè els xiquets comencen a reconèixer-la, emprant com a referència que comença per A i que porta SS.

Recursos

- Humans: una mestra
- Materials: pissarra digital, ordinador, imatges, pissarra i clarió
- Espacials: l'aula

Data: 23 de febrer de 2017

SESSIÓ 2

Títol: Coneixem els ibers i visitem el museu arqueològic d'Almassora

Contingut: Ibers

Objectius:

- Aprendre qui eren els ibers i que ens van deixar en Almassora
- Aprendre a estimar el patrimoni dels ibers que hi ha al museu

Activitat:

- Activitat inicial: En la pantalla digital he escrit la paraula ibers i els xiquets l'han identificada que comença per la I. He posat una imatge d'un xiquet iber perquè els alumnes identifiquen les seues vestimentes i que observen que no anaven vestits com nosaltres. Després han observat dues imatges de diferents perspectives que el jaciment arqueològic de El Torrelló del Boverot, on van viure els ibers, i els he explicat quins costums tenien aquests pobladors: caçaven, recol·lectaven fruits, cuinaven amb foc, etc. Per acabar l'activitat els hem explicat que anirem al museu arqueològic d'Almassora i que veurem allí.
- Activitat del museu: Quan hem aplegat al museu el guia ens ha fet seure'ns al voltant d'una mostra de El Torrelló del Boverot i allí ens ha explicat els costums dels ibers i que és el que podríem trobar en tot el museu. Després per grups, ens ha ensenyat i hem pogut tocar diferents ferramentes i eines que utilitzaven els ibers (ANNEX 2).
- Activitat final: Quan hem aplegat a l'aula he preguntat als xiquets què havien après sobre els ibers i la seua cultura.

Recursos

- Humans: dos mestres i guia del museu
- Materials: pantalla digital, imatges, eines dels ibers
- Espacials: l'aula i el museu

Data: 27 de febrer de 2017

SESSIÓ 3

Títol: Ens convertim en ibers i fem plats i gots

Contingut: Ibers

Objectius:

- Manipular el fang com ho feien els ibers
- Aprendre com guarnien els ibers i quins colors utilitzaven

Activitat: Per a aquesta activitat hem utilitzat dos paquets de fang que hem posat en aigua perquè es fera un poc moll. Després he explicat als xiquets com podíem fer un got o com podíem fer un plat com els ibers. Els xiquets, per grups, han anat construint una de les dues coses que ells han triat i ho hem deixat assecar. A la vesprada ho hem pogut guarnir amb ratlles, punts i colors com el roig i negre (ANNEX 3).

Recursos

- Humans: dos mestres
- Materials: safar, aigua, pinzells i pintura
- Espacials: l'aula

Data: 8 de març de 2017

SESSIÓ 4

Títol: Coneixem els romans

Contingut: Romans

Objectius:

- Saber qui eren els romans
- Aprendre què ens van deixar en Almassora

Activitat: Primer he mostrat als xiquets en la pissarra digital la paraula romans i han identificat que comença per la lletra R. Després he mostrat als xiquets una imatge de qui eren els romans (home i dona) i de com anaven vestits perquè identifiquen que no es vestien igual que en l'actualitat ens vestim nosaltres. Per finalitzar els he ensenyat imatges d'una àmfora que vam veure al museu, del pont romà de Santa Quitèria i del castell que els romans van construir en Almassora.

Recursos

- Humans: una mestra
- Materials: pissarra digital i imatges
- Espacials: l'aula

Data: 15 de març de 2017

SESSIÓ 5

Títol: Juguem com els romans

Contingut: Romans

Objectius:

- Jugar a jocs tradicionals

Activitat: Als romans els agradava molt l'oci, així que hem eixit al pati per a jugar a diferents jocs tradicionals, com feien els romans. Al pati hem pogut jugar a "Rateta que et pilla el gat", "Sobre sobre" i al mocadoret. Quan hem entrat a classe els he preguntat als xiquets que han après de la cultura romana (ANNEX 4).

Recursos

- Humans: dos mestres
- Materials: una pilota i una mocador
- Espacials: l'aula i el pati

Data: 16 de març de 2017

SESSIÓ 6

Títol: Coneixem els àrabs

Contingut: Àrabs

Objectiu:

- Saber qui eren els àrabs
- Aprendre què ens van deixar els àrabs en Almassora

Activitat: Primer he mostrat als xiquets en la pissarra digital la paraula àrabs i han identificat que comença per la lletra A. Després he mostrat als xiquets una imatge de qui eren els àrabs (home i dona) i de com anaven vestits perquè identifiquen que no es vestien igual que en l'actualitat ens vestim nosaltres. Per finalitzar els he explicat que els àrabs van dur a Almassora grans avanços relacionats en el regadiu, per això els he ensenyat una fotografia de l'actual assut d'Almassora (que no és el que van construir els àrabs) i una altra fotografia d'una séquia actual.

Recursos

- Humans: una mestra
- Materials: pissarra digital i imatges
- Espacials: l'aula

Data: 20 de març de 2017

SESSIÓ 7

Títol: Fem com els àrabs i cuidem de l'hort

Contingut: Àrabs

Objectius:

- Cuidar i tindre cura de la naturalesa
- Aprendre les tasques dels àrabs a l'hort

Activitat: A l'aula teníem unes plantes que necessitàvem que es trasplantaren a una altra maceta, així que entre tots hem fet aqueta feina. Després hem sortit a l'hort escolar i hem regat les plantes i hem recol·lectat faves que després ens les hem emportat a casa. En aquesta activitat hem cuidat i posat cura a la naturalesa com ho feien els àrabs. Quan hem entrat a classe he preguntat als xiquets que recordaven dels àrabs (ANNEX 5).

Recursos

- Humans: dos mestres
- Materials: plantes, macetes, terra, regadora i pala
- Espacials: l'aula i l'hort escolar

Data: Dimecres 22 de març de 2017

SESSIÓ 8

Títol: Coneixem l'Edat Mitjana

Contingut: Edat Mitjana

Objectius:

- Aprendre com eren els camperols i reis de l'època
- Conèixer quin patrimoni té Almassora de l'Edat Mitjana

Activitat: Primer he mostrat als xiquets en la pissarra digital les paraules Edat Mitjana i han identificat que comença per la lletra E i M i que el nom d'aquesta època està composta per dues paraules. Després he mostrat als xiquets una imatge de com anaven vestits els camperols d'aquesta etapa històrica (home i dona) i de com anaven vestits perquè identifiquen que no es vestien igual que en l'actualitat ens vestim nosaltres, després he posat una imatge de com anaven els reis i les reines d'aquesta època, ja que els alumnes ja coneixien l'estàtua de Jaume I i sabien que ell no anava vestits com els camperols. Per finalitzar he posat en la pissarra digital dues imatges: un de l'estàtua de Jaume I i una altra del tros de Murà que encara es conserva a Almassora. D'aquestes fotografies els he explicat qui era Jaume I i també, perquè feien servir la muralla els antics almassorins i almassorines.

Recursos

- Humans: una mestra
- Materials: pissarra digital i imatges
- Espacials: l'aula

Data: 27 de març de 2017

SESSIÓ 9

Títol: Visitem a Jaume I i la Murà

Contingut: Edat Mitjana

Objectius:

- Conèixer l'estàtua de Jaume I
- Conèixer el tros de Murà que hi queda en Almassora

Activitat: Al matí hem eixit de l'escola per anar a veure l'estàtua de Jaume I. Allí els he preguntat als xiquets i xiquetes que veien en l'estàtua, què portava en la mà el rei i si es recordaven qui era

Jaume I, el conqueridor. Després ens hem dirigit a la Murà i allí he preguntat als xiquets quina finalitat tenia aquesta i han pogut tocar-la per saber de quin material estava feta i perquè observaren que abans no es construïa de la mateixa manera que en l'actualitat. Quan hem aplegat a l'escola els xiquets m'han comentat tot el que es recordaven i havien après de l'Edat Mitjana (ANNEX 6).

Recursos

- Humans: tres mestres
- Materials: estàtua Jaume I i Murà
- Espacials: plaça Jaume I, avinguda de Borriana i l'aula

Data: 29 de març de 2017

SESSIÓ 10

Títol: Coneixem el segle XX

Contingut: Segle XX

Objectius:

- Identificar als ciutadans d'aquest segle
- Comparar l'evolució dels espais
- Conèixer la Panderola

Activitat: Primer he mostrat als xiquets en la pissarra digital les paraules Segle XX i han identificat que comença per la lletra S i són dues paraules, encara que no he explicat el significat de XX, perquè ho veia difícil per als xiquets. Després he mostrat als alumnes una imatge de com anaven vestits els ciutadans d'aquesta etapa (home i dona) i de com anaven vestits i han observat que aquests ja s'assemblen molt a la manera en què nosaltres ens vestim. Perquè els xiquets observaren quin és el patrimoni d'aquesta etapa he posat una imatge d'un lloc i al costat una altra imatge d'aquest lloc en l'actualitat. Aquests llocs han sigut la plaça de la creu (actual plaça de l'ajuntament) i del carrer Sant Ferran. Per finalitzar he destacat la figura de la panderola, ja que va ser molt important per a la població d'Almassora i he posat un vídeo en el qual surt aquesta en funcionament.

Recursos

- Humans: una mestra
- Materials: pissarra digital, imatges i vídeo
- Espacials: l'aula

Data: 3 d'abril de 2017

SESSIÓ 11

Títol: Ballem com la Panderola

Contingut: Segle XX

Objectius:

- Aprendre a cantar la cançó "De Castelló a Almassora"
- Aprendre a ballar la cançó "De Castelló a Almassora"

Activitat: Primer els xiquets han escoltat la cançó, després l'hem posada una altra vegada per a intentar cantar-la. Quan ja ens la sabíem un poquet he ensenyat els moviments del ball que eren molt senzills i hem anat fent un per un. Finalment hem ballat i cantat la cançó.

Recursos:

- Humans: una mestra
- Materials: l'audio amb la cançó
- Espacials: l'aula

Data: 5 d'abril de 2017

SESSIÓ 12

Títol: Què sabem de l'actualitat d'Almassora?

Contingut: l'actualitat

Objectius:

- Reconèixer els costums de l'actualitat
- Mostrar interès per les tradicions

Activitat: Per començar, he preguntat als xiquets que és el que ells coneixien de les festes i tradicions d'Almassora. Per ajudar-los, he posat en la pantalla digital fotografies de les típiques calderes d'arròs, del pregó, de la romeria i dels bous. Després he destacat la recent recuperació dels "Cabuts" d'Almassora (Quiterieta, Llorenç, Benafeli i Malafa) que surten al carrer en les festes i celebracions importants i he mostrat també als xiquets i xiquetes una fotografia d'aquests perquè els identificaren. Després he preguntat als xiquets si ells també volien que férem uns cabuts per a

la classe i hem fet una votació per saber quins podíem fer. Per votació vam decidir que realitzaríem un tauró, un pirata, una xiqueta i un lleó.

Recursos

- Humans: una mestra
- Materials: pissarra digital, imatges, clarió i pissarra
- Espacials: l'aula

Data: 10 d'abril de 2017

SESSIÓ 13

Títol: Fem els nostres cabuts

Contingut: l'Actualitat

Objectius:

- Realitzar els nostres propis cabuts
- Relacionar la tradició dels cabuts en diversió

Activitat: Per a l'elaboració dels cabuts els xiquets han pintat, amb pintures de diferents colors, les quatre caixes que seran la base dels nostres cabuts. Després han retallat els complements de cada cabut (ulls, barret, paper de seda, etc.) i després amb cola els hem pegat als cabuts. Finalment, jo amb cúter he tallat la boca als cabuts i en silicona calenta he pegat les aletes al tauró. Els xiquets després han jugat amb ells de manera lliure (ANNEX 7).

Recursos

- Humans: dos mestres
- Materials: caixes, pintura de colors, cartolina de colors, tisores, llapis, paper de seda, paper de cel:lofana, gomets, cola, pistola de silicona calenta, barres de silicona, cúter
- Espacials: l'aula

Data: 25 d'abril de 2017

SESSIÓ 14

Títol: Visitem l'assut

Contingut: Àrabs

Objectius:

- Conèixer l'assut d'Almassora
- Aprendre el seu funcionament

Activitat: Aprofitant la visita al paratge de Santa Quitèria hem anat a l'assut (que també està en aquest paratge) perquè els xiquets pogueren veure el que havien vist en fotografies. Quan hem aplegat per grupets ens han explicat que era una casa en la qual s'encarreguen de separar l'aigua destinada per al regadiu. Després ens han ensenyat les grans comportes que hi ha i el seu funcionament. També hem gaudit d'una vista exclusiva del riu Millars (ANNEX 8).

Recursos

- Humans: tres mestres, guia
- Materials: cap
- Espacials: assut d'Almassora

Data: 28 d'abril de 2017

Per a l'avaluació del projecte s'ha anat realitzant preguntes directes en gran grup, en xicotet grup i individual de tot allò que s'anava aprenent o realitzant. Aquestes preguntes es feien o després d'alguna activitat o durant la assemblea, fent utilitzar el mural del tren com a línia del temps (ANNEX 9). Encara que la principal eina ha sigut l'observació directa i sistemàtica.

6. Conclusions

Després de la realització i posada en pràctica es pot dir que s'ha pogut complir l'objectiu principal d'aquest treball: conèixer la història i les tradicions de la població d'Almassora emprant una metodologia activa per part de l'alumnat.

Pel que fa a les expectatives es pot dir que han sigut molt positives, més de les que m'esperava inicialment. Tanmateix, les conclusions d'aquest projecte s'han extret a través de l'observació directa i sistemàtica durant tota la posada en practica del projecte, des de l'inici de la investigació de la temàtica escollida fins l'última sessió d'aquest.

Des del principi del plantejament del projecte em va sortir la dificultat de com poder organitzar i construir un projecte per aprendre la història d'Almassora i les seues tradicions i que a la vegada utilitzara una metodologia activa, en la qual els xiquets pogueren aprendre a través de l'experiència i la realització d'activitats. A més a més també vaig realitzar un estudi de la història d'Almassora perquè els conceptes que jo ensenyara foren correctes. Per a aquest estudi vaig anar a la biblioteca pública d'Almassora on vaig recol·lectar alguns llibres que parlaven d'aquesta temàtica d'autors locals.

La meua primera inquietud va ser conèixer tot allò que els xiquets podien saber d'Almassora. I per a la meua sorpresa, va ser més del que m'esperava, ja que quasi tots els xiquets van saber identificar els llocs de la localitat que els vaig mostrar i a més, uns altres poquets van saber dir-me alguna cosa més sobre el que es realitzava en aquests espais. Gràcies a l'actitud positiva que han tingut els alumnes cap a aquest projecte, la participació d'aquests ha sigut continua ja siga realitzant activitats o fent preguntes i valoracions sobre les imatges exposades a l'aula. Per tant, el clima per a la realització del projecte ha sigut molt positiu i ha afavorit l'aprenentatge bidireccional entre els alumnes i les mestres (la mestra supervisora del pràcticum i jo).

Les diferents visites que s'han realitzat durant la posada en pràctica del projecte (museu arqueològic, estàtua Jaume I, la Murà i l'assut) han ajudat que els xiquets recorden més aquestes experiències i que les relacionen amb les explicacions fetes en aquests llocs. A més, quasi tots aquests llocs que s'han visitat formen part de l'entorn directe i proper dels alumnes, per tant el seu interès pel projecte ha anat en augment.

Durant tot el projecte s'han estat fent preguntes concretes als xiquets sobre el que s'havia après, però no va ser fins el final del projecte quan es va realitzar una avaluació més exhaustiva. Aquesta va consistir a repassar totes les fotografies que jo havia mostrat als xiquets i de les que es van fer durant les activitats. Els xiquets van anar dient que pensaven o que recordaven de les imatges mostrades. Perquè els xiquets tingueren molt present el projecte, ha servit de molta ajuda la línia del temps que s'anava construint a poc a poc i que representava la Panderola. D'aquesta manera els xiquets han recordat i repassat de forma molt visual totes les cultures i les activitats realitzades.

Per l'entusiasme que han mostrat els alumnes durant tot el projecte, crec que les activitat que més èxit ha tingut han sigut els jocs tradicionals, ja que eren els mateixos xiquets, durant la temporalització del projecte i després d'aquesta, que preguntaven que si en alguna estona de la jornada escolar podríem jugar a aquests jocs. Així que aquests no només es van realitzar durant la sessió programada, sinó durant tota la realització de les meues pràctiques. I a més la construcció dels cabuts, ja que els xiquets van gaudir del moment de la realització i del joc lliure que realitzaven després amb aquests.

Gràcies a l'alta participació dels alumnes i la col·laboració de la mestra supervisora que m'ha ajudat i m'ha donat consell per aquest treball es pot dir que el projecte ha estat un èxit i s'han complert els objectius i les intencions pel qual es platejava i es posava en pràctica. Els xiquets i xiquetes han pogut aprendre història, tradicions i diferents cultures que han anat deixant empremta en el poble d'Almassora. Tot això a la vegada en el que s'aprofiten els recursos propers a l'entorn dels xiquets i del patrimoni per poder saber més, emprant una metodologia adaptada a l'ensenyança de la història en el segon cicle d'Educació Infantil.

7. Bibliografia

- Agut, F., Garcia, P. i Sorribes, J. (2003). *Història del nostre poble*. Almassora, Espanya: MIC
- Aranda, A. (2003). *Didáctica del conocimiento del medio social y cultural en educación infantil*. Madrid, Espanya: Síntesis
- Beltrán, E. (2008). *Jocs infantívols d'antany*. Almassora, Espanya: Revista Parlem d'Almassora
- DECRETO 38/2008. Diari Oficial de la Comunitat Valenciana, 28 de març de 2008
- Muntañola, J. (1983). *Didáctica de l'entorn: fonament i possibilitats*. Barcelona, Espanya: Oikos-Tau
- Piaget, J. (1978). *El desarrollo de la noción de tiempo en el niño*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica
- Prades, S. i Ramiro, E. (2015). *El medi social i cultural en Educació Infantil*. Castelló de la Plana, Espanya: Universitat Jaume I
- Rivero, M. P. (2011). *Didáctica de las ciencias sociales para educación infantil*. Zaragoza, Espanya: Mira Editores
- Seguí, S. (1990). *Cançons valencianes per a l'escola*. Valencia, Espanya: Piles
- Trepat, C.A. i Comes, P. (1999). *El tiempo y el espacio en la didáctica de las Ciencias Sociales*. Barcelona, Espanya: Graó
- Wood, L. i Holden, C. (2007). *Ensenyar història als més petits*. Manresa, Espanya: Zenobita

Annexes

ANNEX 1

Del Torrelló del Boverot

guardem l'essència i tradicions.

Cau de cultures si busques l'essència és

lloc de pas de gent lloc de convivència.

És el meu poble si busques l'essència és

lloc de pas de gent lloc de convivència.

És Almassora lerelerè.

Dels temps antics grecs i romans

la llengua mare ens van deixar.

Cau de cultures si busques l'essència és

lloc de pas de gent lloc de convivència.

És el meu poble si busques l'essència és

lloc de pas de gent lloc de convivència.

És Almassora lerelerè.

Dels pobles àrabs vam heretar

aigua, cultura en 500 anys.

Cau de cultures si busques l'essència és

lloc de pas de gent lloc de convivència.

És el meu poble si busques l'essència és
lloc de pas de gent lloc de convivència.
És Almassora lerelerè.

Jaume I ens va portar
la seva llengua el català.

Cau de cultures si busques l'essència és
lloc de pas de gent lloc de convivència.
És el meu poble si busques l'essència és
lloc de pas de gent lloc de convivència.
És Almassora lerelerè.

Al segle XIX per a exportar,
la Panderola ens va ajudar.

Cau de cultures si busques l'essència és
lloc de pas de gent lloc de convivència.
És el meu poble si busques l'essència és
lloc de pas de gent lloc de convivència.
És Almassora lerelerè.

ANNEX 2

ANNEX 3

ANNEX 4

ANNEX 5

ANNEX 6

ANNEX 7

ANNEX 8

ANNEX 9

